

wat er wezenlijk veranderd is, indien de kapitein en de stuurman in het binnenst van het schip met de machinisten verborgen zijn voor het oog der menschen, en anderen op het scheepdek publiek de lakens uitdelen; is dat niet een schijnvertoning? Immers, de Chinezen kunnen niet intellectueel en finantieel de kerken zelf leiden; maar moeten zij dan doen alsof zij het wel kunnen?

Maar afgezien van overdrijving hier en daar, juichte de Conferentie het verlangen naar zelfstandigheid toe. Wij moeten hierbij echter wel in het oog houden, dat wij de kerk op het zendingsveld en het eigenlijke zendingswerk moeten onderscheiden. In hoeverre de Inlandsche kerk ook zendingswerk heeft te doen, en daarin met de oudere kerken heeft samen te werken, is een andere kwestie.

Duidelijk is ook gebleken, dat de Inlandsche kerk een inheemsch karakter wil dragen. Al ziet men niet voorbij, dat de Westersche Christenheid de moederkerk is, toch wil men, dat de vormen van het Christendom zich zullen aanpassen aan de nationale hoedanigheden.

Heeft men de verdere hulp der zendingen nog noodig? Ja, hebben de kerken in China, Japan, Korea enz. geantwoord. Men verlangt zelfs meer zendingen dan ooit, en dan wetenschappelijk gevormde mannen!

Een groote moeilijkheid geven de groote instellingen als hospitalen, scholen, enz. Er waren er, die deze inrichtingen als te Europeesch in den opzet verwierpen; anderen begeerden, dat ten spoedigste de Europeesche leiding plaats maakte voor de Inlandsche. Maar in het algemeen was men van gedachte, dat de inheemsche kerk slechts die instellingen zou overnemen, die voor haar arbeid onmisbaar zijn en in overeenstemming met haar krachten.

Ten slotte werd ook aangedrongen op meerderen vrouwenzendingsarbeid. Uit West-Afrika en Oost-Afrika, uit Syrië, China en Korea gingen deze stemmen op.

De woorden en wenschen der jongere kerken vonden over het algemeen wel instemming, maar toch werden er ook bedenkingen geopperd. Wanneer gij die jongere kerken naast de oudere zet, zoo werd o.a. gevraagd, breekt gij dan niet de eenheid van het lichaam van Christus? Moet het niet als een ideaal worden beschouwd, dat de kerken één zijn, terwijl het er niet toe doet, of een deel der kerkleden ginds zwart is, daar bruin, en hier blank?

Director Knak sprak zich wel uit vóór onafhankelijkheid, en betoogde tevens de noodzakelijkheid van het Inlandsche, nationale karakter. Maar toch spoorde hij aan tot voorzichtigheid, vrij van alle overhaasting. Kan een kerk niet eerst recht zelfstandig zijn als het Evangelie den geest van heel het volk heeft vrijgemaakt en er ook een eigen Theologie is ontstaan? Bij een te spoedige „afscheiding“ en afsnijding der Westersche invloeden is te vreezen, dat de jonge kerken een slachtoffer zullen worden van het Syncretisme, dat door de wereld trekt, omdat zij nog niet vast genoeg in de Heilige Schrift geworteld en gegrond zijn.

Nog langen tijd zullen de zendingen noodig zijn, om de Bijbelsche grondgedachten uit te werken in de geestelijke bewegingen op het zendingsveld. Want het bloote bezit van den Bijbel, het schuilen achter eenige teksten of gedachten, is nog lang niet genoeg voor het gronden eener Theologie. Het Oosten leere ook in dezen van de droeve ervaringen der Westersche kerken. Daarom moeten de zendingskerken aan de zendingen volle gelegenheid geven, om het Evangelie krachtig en overeenkomstig eigen ondervinding naar het Woord des Heeren geldend te maken.

Het gaat dan ook niet aan de zendingen ondergeschikt te maken aan het nog onrijpe inzicht der jongere kerken.

Zoo oordeelde de zendingsdirector Knak.

Van Amerikaansche zijde werd echter een heel andere toon gehoord: „Wij moeten ophouden ons als weldoeners van het Oosten te beschouwen!“ Of ook: dring aan de jonge kerken uw Theologie enz. niet op!

Ten slotte nam de Conferentie haar breed besluit. Wegens de talrijke verschillende toestanden op het zendingsveld, moest dit besluit wel een weinig zwingend uitvallen.

De kerken nemen toch, over het geheel genomen, drie standpunten in.

De Anglikaansche en de bisschoppelijke Methodisten streven als ideaal na oecumenische kerken te stichten; de zendingskerken worden dan in dit geheel opgenomen.

De Presbyterianen zijn over het algemeen van gedachte, dat zending en kerk zich beide parallel naast elkander ontwikkelen moeten en beide alle mogelijke bewegingsvrijheid moeten hebben.

Eindelijk zijn er ook zendingen, o.a. de Continen-

tale, die op hun terrein autonome, van de moederkerk vrijgemaakte dochterkerken willen stichten.

Het is niet noodig in korte trekken het Jeruzalemsche besluit mee te deelen. Op te merken is echter, dat met het vroegere: „zichzelf onderhoudende, regerende en uitbreidende“, gebroken werd, en meer de nadruk gelegd werd op de geestelijke krachten, die ertoe brengen een kerk zelfstandig te verklaren.

Eveneens werd van zeer groot gewicht geacht het opleiden van Inlandsche leeraren en leidslieden.

Ook werd opgewekt betere en rijkere literatuur te verspreiden in de taal van het volk. Ook de overzetting van den Bijbel in de inheemsche taal is nog niet overal zooals zij wezen moet.

Tegen de versplintering der kerk trad de Conferentie ook op. Het moet bij den Chinees toch wel een vroemden indruk maken, dat vele tientallen van kerken en stroomingen hem het Evangelie van Christus trachten aan te prijzen!

Bij het onderzoeken van dit rapport kregen wij de gedachte, dat o.a. op ons zendingsterrein gehandeld wordt naar hetgeen de Conferentie als juist heeft goformuleerd. Maar waar andere zendingen nog bij lange niet zoover zijn, of door te grooten ijver hun doel voorbij schieten, kan ook dit rapport de betekenis der Conferentie van Jeruzalem in het licht stellen.

J. D. W.

PERSSCHOUW.

Om den naam der groep-Geelkerken.

Behalve wat de C. Lindeboom schreef verdient ook aandacht wat de C. Bouma opmerkte in „Geref. Kbl. v. Drente & Overijssel“:

Ik althans heb nog nooit geweten, dat de officiële naam der bedoelde Kerken was: „De Gereformeerde Kerken in Nederland“. Misschien ligt het daaraan, dat ik niet nauwkeurig genoeg de verslagen van de classisvergaderingen der bedoelde Kerkengroep heb gevolgd; maar ik heb daarin nog nimmer gelezen het besluit, dat men zich zoo nu noemen zou. Wel is herhaaldelijk gesproken over den aan te nemen naam, maar een besluit is nog nooit gepubliceerd. Of vergis ik me?

De laatste gehouden classisale vergadering heeft in December 1928 een advies gegeven aan de Kerken, die ze vertegenwoordigde, dat niet uitmunt door helderheid. Het werd gegeven op grond van praktische overwegingen; en alleen waar dit voor het optreden naar buiten noodig is. Dan, adviseerde de classis, voegde men aan den naam „Gereformeerde Kerk“ toe den naam van het gebouw, waar de kerk vergadert, of van de straat, waaraan dit gebouw is gelegen, of, als noch het een, noch het ander mogelijk is, de hoofdletters H. V.

Maar hoe nu de officiële naam der Kerken zou zijn, lees ik ook daar en ook dan nog niet.

Nu blijkt echter plotseling, dat die Kerken wél een officiële naam hebben. Ze heeten „de Gereformeerde Kerken in Nederland“. En met dien officiële naam zijn ze bekend bij de Overheid. Ze hebben dus na rijp beraad bij de Overheid bekend gemaakt, dat ze bestaan en dat hun naam is als boven gezegd.

Maar nog één keer: ik heb nooit van dat besluit en van die daad publicatie gelezen. Kan misschien iemand me uit den droom helpen en me zeggen, waar ik die bekendmaking lezen kan?

Intuschen lijkt het me niet volkomen consequent, dat die Kerken nu nog anders zich gaan noemen, dan haar officiële naam is. Ze noemen zich gaarne met de letters H. V. Niet alleen in het kerknieuwsblad, zooals v. d. B. schrijft, maar ook in haar beide tot dusver verschenen Jaarboeken. Als die Kerken nu eenmaal een officiële naam hebben, waarom noemen ze dan daarnaast nog een anderen naam aan?

Ook houdt de classis der bedoelde Kerken niet steeds consequent de pretentie vol, dat de officiële naam harer Kerken is „de Gereformeerde Kerken in Nederland“. Want in haar Jaarboek en haar besluiten spreekt ze een paar malen van „de Gereformeerde Kerken in Nederland“ op zulk een wijze, dat ontegenzeggelijk daarmee wordt bedoeld: de Kerken, die sedert 1892 onder dien naam bij de Overheid bekend staan. Als daar nu ook eens was volgehouden de bewering van v. d. B., over den officiële naam der Kerken! Dan had het besluit, bovenbedoeld, moeten spreken aldus: „De classe spreekt uit, van harte te begeeren, dat de... eenheid van kerkelijk samenleven tusschen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Gereformeerde Kerken in Nederland wederom worde hersteld“.

Zoo staat het er niet. Natuurlijk niet. Daar staat gesproken in het classisbesluit van „de kerken van het herstelde kerkverband“.

Men ziet: het wordt niet consequent volgehouden, dat die Kerken zich noemen: „de Gereformeerde Kerken in Nederland“. Dat is waarschijnlijk om praktische redenen. Maar om praktische redenen uit den weg te gaan en een zelfgekozen naam dan te laten glippen, schijnt me bedenkelijk. Als een ander mijn naam verknoeit — ja, daaraan kan ik niets doen. Maar zelf doe ik er toch niet aan mee!

En eindelijk: de kerkengroep-Geelkerken is, schrijft v. d. B., bij de Overheid onder dien naam bekend. Nu begrijp ik er niets meer van. Heeft dus de

Overheid er in toegestemd, dat ook een andere Kerkengroep heeft aangenomen den naam van een bestaande en bij haar bekende kerkengroep, die in haar registers is ingeschreven onder dienzelfden naam?

Ik weet wel, wat v. d. B. zich zal haasten te antwoorden: wij zijn de echte Gereformeerde Kerken.

Maar dat geschil kan hier geheel en al buiten beschouwing blijven. V. d. B. zal natuurlijk niet ontkennen, dat die Kerken nog bestaan, en dat die andere Kerken zijn, dan waartoe hij behoort. Die Kerken hebben ook na het conflict haar naam behouden. Ze staan bij de Overheid nog onder denzelfden naam bekend als voorheen. Nietwaar, dat is duidelijk.

En nu wilde ik dit vragen: Heeft nu de groep-Geelkerken bij de Overheid bij officieel schrijven bekend gemaakt, dat zij wenscht te voeren den naam: „de Gereformeerde Kerken in Nederland“? En heeft de Overheid er in toegestemd, dat die Kerken dien naam voortaan zullen voeren? Staan dus nu bij de Overheid twee Kerkengroepen te boek onder precies denzelfden naam? Is dus onze naam bij de Overheid niet wettelijk beschermd? Is het nu mogelijk, dat maar ieder ander dien naam eveneens kan gaan voeren? Kan het dus ook gebeuren, dat er morgen een andere groep opstaat, die zich met ons niet langer vereenigen kan, of die zelfs nooit tot ons hoort behoort, en bij de Overheid bekend maakt, dat zij zich nu voortaan wil noemen: „de Gereformeerde Kerken in Nederland“, zonder meer?

Het is te hopen, dat nu eindelijk die naamkwestie tot een duidelijke oplossing komt.

En nu de v. d. Brink?

In „Woord en Geest“ maakt hij zich van de moeilijkheid af met deze niets-zeggende opmerking:

Omdat deputaten van de kerken in het H.V. voor het contact met de overheid niet precies hetzelfde doen wat dergelijke deputaten van de kerken in het O.V. doen, wordt mijn mededeeling omtrent den officiële naam der eerstgenoemde kerken in twijfel getrokken.

Men zou zoo zeggen, dat de Lindeboom wel degelijk zich zal doordringen hebben van de werkelijkheid van het feit, dat de groep, die zich achter de Geelkerken schaarde, andere manieren volgt dan „de Geref. Kerken in Nederland“ doen; want dit is onder ons niet geheel onbekend. Maar er is nog een derde: en dat is de overheid. Kerken, kerkgenootschappen, religieuze gemeenschappen mogen alle mogelijke manieren erop nahouden, — maar de overheid heeft zoo haar eigen manier van iets officieel te vernemen. Als men ons nu eens vertellen wil, welke hier de gevolgde methode is?

Inmiddels is het wonderlijk, dat een kerkelijke groep officieel een naam zou voeren, die aan de leden der kerk onbekend is. Want het officiële kerknieuws van die groep zelf heeft aan de leden gezegd: er is een commissie benoemd, die over onzen naam adviseeren zal; maar voorts hebben de leden uit hun eigen orgaan niets gehoord.

Maar misschien heeft men ginds ook een aparte manier van berichtgeving aan zijn leden?

Zolang niet meer licht komt, zullen velen moeten concludeeren, dat ginds de leden onmondig gehouden worden, of, — dat er eigenlijk nog niets positiefs gebeurd is, en men dus nog steeds vaart onder de vlag van een ander.

Bijgeloovigheden.

De D. v. Dijk vervolgt zijn reeds hier overgenomen artikel in „Gron. Kerkbode“ als volgt:

Nog een paar dingetjes, die mij over „Tooverij“ werden toegezonden.

Een meisje van buiten de provincie schreef me, dat haar moeder haar had verteld, hoe men vroeger in haar omgeving de wratten wegmaakte.

Met een doorgesneden aardappel strook men over de wratten heen en als de daarvoor gebruikte aardappel was verrot, dan zouden de wratten weg zijn.

Maar dat vond ik in haar schrijven het voornaamste niet.

Dat was, wat zij vertelde omtrent een gebruik onder de meisjes met wie zij op school ging, het gebruik, van wat de meisjes noemden „duimelen“.

Wanneer de meisjes van een bepaalde klas proefwerk moesten maken, dan vroegen ze aan een meisje van een andere klas: „wil jij voor mij duimelen?“

„Duimelen“ dat is, de duim van de rechterhand zetten tegen den wijsvinger van de linkerhand, en de duim van de linker tegen den wijsvinger van de rechter; daarna de wijsvinger van de linkerhand over den duim van de linkerhand en de wijsvinger van de rechterhand heen laten draaien en aan de andere zijde weer tegen den duim van de rechterhand aandrukken; daarna de wijsvinger van de rechter over den rechterduim en linkerwijsvinger en weer tegen den linkerduim; en zoo al maar, in snel tempo heen en weer.

Door zoo te doen zou men dan den persoon wien men dat deed, helpen voor zijn werk.

Toen ik hierover eens praatte op de catechisatie bleek me, dat dit „duimelen“ een zeer algemeen gebruik is, ook in Groningen en mij dunkt vooral onder de meisjes. Zoo zelfs, dat b.v. een meisje als zij naar school ging, waar zij moeilijk werk verwachtte, aan de huisgenooten vroeg: „duimel voor me“.

En om nu niet meer te noemen.

Van t mij: „Er spijker (men dat kist) net uing, da

Komt, om ziek nezen, n daarmee moet du den „kl van maa t Antwo gelooven om dien bracht, t

De m thans et reliet. I voor sel dat ook prachtm

Tot z Hiern ontvangt ons oor In de waarove schen b Helpt. Ik du mij ver een bes wilde e gebruik Toch w lielp.

Helpe brengt i pijn, is het wel Ik w ik ook z van die Maar het anty oorloofd Om d te bezit Als i het begi als hij doodkist

Het p dat tou niet doe doen: n Maar w is het te gebrt gehonde Wie i van Go is naar over de dingen,

Wie een and Van v die van het doe machi t

En d Het r oorloofd Het k on, een dat als

Men l zichtij Zelfs digheid Dit z och ho spel be

Men er niet aan he

Am/and

De ge en met noemen. Diepe p met eer waarme zijn het gereden opgekom onderzo ljk inz ver gez vlak naz niet te van hum

Wie r en daare is, onde en orga terreine banen c

En i keerpun ziet, he zocht, vondene gelegd

een andere Ker-
m van een be-
engroep, die in
der dienselfden
ch zal haasten
Gereformeerde

l en al buiten
natuurlijk niet
aan, en dat dit
ij behoort. Die
haar naam be-
nog onder den
Nietwaar, dat

it nu de groep-
tel schrijven be-
eren den naam:
and"? En heeft
lie Kerken dien
an dus nu hij
boek onder pre-
am bij de Over-
et nu mogelijk
neens kan gaan
dat er morgen
met ons niet
it tot ons heeft
maakt, dat zij
Gereformeerde

van de moeiljk-
kerking:

het H.V. voor
recies hetzelfde
de kerken in
ag omtrent den
erken in twijfel

om wel degelijk
erkelijkheid van
dr Geelkerken
Geref. Kerken
ons niet geheel
en dat is de
religieuze ge-
ieren erop na-
oo haar eigen
Als men ons
gevolgde me-

terkeijke groep
aan de leden
ciële kerk
leden gezegd
e onzen naam
leden uit hun

aparte manier

velen moeten
ndig gehouden
niets positiefs
onder de vlag

geeloovigheden.

overgenomen

ver „Tooverij“

e schreef me,
e men vroeger
akte.

eeek men over
gebruikte aard-
ften weg zijn,
het voornaam

een gebruik
ool ging, het
a „duimelen“

de klas proef-
an een meisje
ij duimelen“

e rechterhand
inkerhand, en
vinger van de
nkerhand over
vinger van de

in de andere
htherhand aan-
rechter over
n weer tegen
el tempo heen

den persoon
i werk.

e catechisatie
eer algemeen
dunkt vooral

. een meisje
lijk werk ver-
„duimel“ je

Van het over de Friesche grens schreef iemand mij: „Er zijn hier menschen, die een ouden, verroesten spijker (die eens op 'n kerkhof gevonden is, en die men daarom houdt voor een spijker uit een doodkist) netjes ingepakt, zorgvuldig bewaren, in de meening, dat zoo'n spijker kiespijn kan wegnemen.

Komt men met dien spijker zeer voorzichtig aan een zieken kies, dan zal die zeer waarschijnlijk genezen, maar heeft men het ongeluk een gezonde kies daarmee te raken, dan wordt die ook aangetast. Het moet dus wel met de noodige omzichtigheid geschieden. „Ik heb wel eens aan menschen, die er gebruik van maakten, gevraagd: „Geloof je dat nu werkelijk?“ „Antwoord was: „Ik heb mij geholpen. „Ik wou 't niet gelooven; maar ten einde raad ben ik heengegaan om dien spijker te leenen en 't heeft 't resultaat gebracht, dat de kiespijn totaal was genezen“.

De menschen, die zoo'n spijker bewaren, zijn, althans enkelen, toch eenigszins geheimzinnig met dit relik. Het schijnt, dat ze er zich toch wel een beetje voor schamen. Het valt evenwel niet te ontkennen, dat ook door Gereformeerden wel gebruik van dit prachtmiddel is gemaakt“.

Tot zoover dit schrijven.

Hiermee willen wij ook het relaas der door ons ontvangen inlichtingen besindigen, om nu nog kort ons oordeel over deze dingen te zeggen.

In de eerste plaats dan de vraag of de dingen, waarover het hier gaat en waarbij sommige menschen haat zoeken, ook werkelijk haat brengen?

Helpt belezen of bespreken ook werkelijk?

Ik durf het niet te ontkennen. Een collega van mij vertelde onlangs, dat er in zijn familie ook een besprekingsformule bekend was. Een familielid wilde eigenlijk maar half gelooven, dat er van het gebruik van die formule inderdaad kracht uitging. Toch wendde hij ze tenslotte een keer aan en het hielp.

Helpen, inderdaad die middeltjes tegen wratten, brengt de nagel uit de doodkist genezing van kiespijn, is „duimelen“ voor een ander, bevorderlijk voor het welslagen van diens werk?

Ik weet het niet; van dat laatste middeltje heb ik ook zelfs nooit gehoord of het heeft geholpen, maar van die andere dingen wordt het beweerde.

Maar van het al of niet helpen hangt niet af het antwoord op de vraag naar het wel of niet geoorloofde van de toepassing dezer dingen.

Om dat antwoord te vinden, hebben wij de dingen te bezien van dezen kant:

Als iemand van belezen hulp verwacht, of van het begraven van een draadje met evenveel knopen als hij wratten heeft, of van een spijker uit een doodkist, waarvan verwacht hij dan eigenlijk hulp?

Het prevelen van die woorden kan het niet doen, dat touwtje kan het niet doen, die spijker kan het niet doen, dat strijken naar de maan kan het niet doen; maar wat doet het dan wel? De kracht Gods? Maar waarlijk, als men het van God verwacht, dan is het toch pure onzin om zoo'n toovermiddeltje te gebruiken; daaraan heeft God toch Zijn hulp niet gebonden?

Wie zijn hulp van God verwacht, die gebruikt de van God verordende middelen, die gaat als hij ziek is naar den dokter en die bidt God om Zijn zegen over de middelen, maar die zoekt niet zulke dwaze dingen, die op zichzelf toch waardeloos zijn.

Wie zulke dingen doet verwacht zijn hulp van een andere macht dan die van God.

Van welke macht dan? Ja van welke anders dan die van den duivel, want hij is de eenige, die tot het doen van dingen, die boven de gewone menschenmacht uitgaan, in staat is.

En daardoor is al zulk doen veroordeeld.

Het resultaat doet aan het geoorloofde of ongeoorloofde van zulke practijken niets af of toe.

Het kwaad zit in de bedoeling, om, buiten God om, een wonder te doen gebeuren, een wonder, dat, als het gebeurt, slechts duivelswerk kan zijn.

Men kan daarom met zulke dingen nooit te voorzichtig wezen.

Zelfs moet men dergelijke dingen voor een aardigheid niet doen.

Dit zijn geen dingen om er mee te spelen en — och hoe licht wordt een ding, dat men eerst als spel bedoelde, werkelijk ernst.

Men kan zich zoo licht wijs maken: „ik hecht er niet aan“, terwijl men er diep in zijn hart toch aan hecht.

„Probleemzoekziekte“

Am(ami) schrijft in Westlandsche Kerkbode:

De geest van velen, die zich Christenen noemen en met den naam van Gereformeerden zich tooneemen, is gespitst op het zoeken naar „problemen“. Diepe problemen, machtige problemen, waarvoor zij met een kinderlijke zelfwelling inderdaad „staan“, waarmede zij, zoo het heet, „worstelen“. Dikwerf zijn het niet anders, dan reeds in vorige eeuw sterk gereden stokpaardjes. Soms zijn het vraagstukken, opgekomen uit den voortgang van wetenschappelijke onderzoekingen en veranderingen in wetenschappelijk inzicht. Indien dan de oplossing wat minder ver gezocht werd en meer bedacht werd, dat soms vlak naast de deur ligt, wat daarom reeds straten ver niet te vinden is, zouden dergelijke „problemen“ veel van hunne diepte en belangrijkheid verliezen.

Wie nu dit alles hoort betoogen en ziet beschreven en daarbij zelf niet door de probleemzoekziekte besmet is, ontdekt al zeer spoedig, dat dit al met het vinden en organiseren van werkelijk belangrijke levens-terreinen; met het zoeken en uitlijnen van nieuwe banen niet veel te maken heeft.

En als ge dan eens terugdenkt aan de groote keerpunten en worsteldijperken der historie, en ge ziet, hoe dan gezocht, getast, misgetast, weer gezocht, het gevondene verworpen werd of het gevondene als een kostelijke schat voor eeuwen vastgelegd werd, die schaamt zich een beetje over de

krachtverspilling, moeiteverkwisting en tijdverbeuzeling van zijn eigen tijd. En het schijnt hem, dat de heillooze kunst van het onzekerstellen het verre aflegt tegen den moeitevullen arbeid van vorige geslachten waarheid en recht vast te leggen.

Is er ooit een tijd geweest, waarin waarlijk albetekenende vraagstukken om dadelijke oplossing riepen, dan was het de tijd der Kerkhervorming. Vooral toen de Hervorming zoo veelstaltig uitteën liep, werd de vaststelling van wat als waarheid en recht zoude gelden even noodzakelijk als moeielijk.

Dat geldt ook de organisatie van de Gereformeerde Kerken in onze Landen. En als ge dan leest en vindt, hoe onder kruis en verdrukking mannen opstonden, samenkwamen, vaststelden, wat na eeuwen nog de grondslag is gebleven van ons kerkelijk leven, dan voelt ge den grootsten eerbied voor die reuzen, die de overtalrijke problemen hunner dagen niet maar beschouwden als oprispingen van den menschelijken geest, waarbij diepzinnig moet gezocht worden, doch als van God gegeven, om tot Gods eer te worden opgelost.

Natuurlijk tastten zij bij die oplossing wel eens mis. Vandaar, dat aanvankelijk de ééne kerkvergadering niet alleen uitbreiden en aanvullen moest, wat eene andere vastgesteld had, maar ook verbeteren. En ook wel eens weglaten, wat op eene vorige als gebruik of voorschrift aangenomen was.

Zoo zijn er in de verschillende elkander opvolgende Synodaal vastgestelde Artikelen, Acta en Kerkenordeningen hier en daar bepalingen, die of eensklaps of langzamerhand verdwenen. Daardoor zit er in al dat overgeleverd Synodaal materiaal een stuk Kerkgeschiedenis. Daardoor bieden zij een beeld van de worsteling onzer Kerkvaders om „problemen“ werkelijk op te lossen en al tastend en zoekend het juiste te veroveren.

Gods Woord in de prediking.

De D. v. Dijk handelt in „De Bazuin“ over de circulaire waarin de preekmethode van de H.H. ds Buskes en E. L. Smelik ter sprake kwam.

Thans schrijft hij:

Uit een door mij ontvangen schrijven van Ds Buskes blijkt, dat ik zijn vorig schrijven niet goed had begrepen en dat dus de voorstelling die ik, aan de hand van dat schrijven, gaf van het prediken van wat zich aan ons als zekerheid openbaarde, niet zijn meening vertolkte.

Volge hier, wat hij schreef: „Wanneer u de vraag stelt: „Wat verstaat Ds Buskes onder het Woord Gods?“ dan antwoord ik met uw woorden: „voor mij is het Woord Gods, dat ik heb te bedienen in de prediking, heel de Heilige Schrift, de Bijbel“. De Bijbel is Gods Woord, afgezien van de vraag, wat ik er al of niet van ervaar.“

Wanneer ik alleen Gods Woord mocht verkondigen, voor zoover ik het ervaren heb, zou het resultaat al heel pover zijn. Dacht u nu waarlijk, dat ik de menschen in de kerk bezig zou willen houden met wat ik ervaren heb? 't Is toch onmogelijk, te ervaren, dat Jezus Christus uit de dooden is opgestaan! Het Paaschevangelie is niet ervaarbaar, het moet worden geloofd.

Dit slechts als voorbeeld.

Nog eens: „Wanneer wij zeggen, dat wij willen getuigen, van wat zich aan ons als zekerheid openbaarde, bedoelen wij Gods Woord van Genesis 1 tot Openbaringen 22. Gods Woord openbaart zich aan ons als Gods Woord door den Heiligen Geest.“

U wilt ook nu nog dit woord opvatten in den zin van: „wat wij ervaren“. Dit is heusch onze bedoeling niet. Hoe vaak gebeurt het niet dat wij niet ervaren en toch Gods Woord moeten bedienen. Ik dank er God voor, dat ik niet mijn ervaring tot inhoud van mijn prediking behoef te maken. Ik ben bereid uw waarschuwing tegen ervaringsprediking met volle instemming in „Woord en Geest“ over te nemen.

Op dit punt kunt u mij niet spoedig te kras in uw waarschuwing zijn.“

Tot zoover Ds Buskes.

Daar ligt in dit schrijven reden tot groote verheugenis.

Maar nu leeft in mijn hart toch de vraag:

„Als Ds Buskes met de gewraakte uitdrukking niet bedoelt wat ik ter eerster, noch wat ik ter tweeder instantie daarin meende te moeten lezen, wat bedoelt hij er dan mee?“

In deze uitdrukking werd toch gegeven zooveel als de rechtvaardiging voor deze nieuwe preekenserie.

Met andere woorden, in deze uitdrukking werd gezegd, waarin deze preeken nu eigenlijk zouden verschillen van andere, die tot nu toe reeds verschenen.

Maar als nu Ds Buskes het zoo absoluut eens is met mij en met allen, die Gereformeerde wenschen te preeken, waarin bestaat dan dat „andere“.

Ik zou zoo graag willen, dat Ds Buskes dat nu eens heel duidelijk zei.

Laat ik daar dan dadelijk ook deze vraag aan verbinden: wat bedoelt hij met deze woorden: „wij zoeken contact met hen, die evenals wij, dorsten, niet na een uiteenzetting omtrent historische, zielkundige of dogmatische wetenswaardigheden, maar naar den levenden God en den levenden Heiland.“ (Ik spatieer, van D.)

Ds Buskes en Ds Smelik mogen niet vergeten, dat wanneer men iets dergelijks neerschrijft, daarin een beschuldiging wordt geuit tegen andere Dienaren des Woords, die dan wel zouden doen, wat hier wordt gelaakt.

Dat zijn ontzaglijke dingen; dat mag men zeker niet maar zóo zeggen.

En daarom, eer wij ook hierover verder spreken, zou ik zoo graag nu eens willen weten, niet wat daarmede niet wordt bedoeld, maar wat men daarmede wel wil zeggen.

Wij mogen twee dingen niet vergeten.

a. de belijdenis is hier niet ter sprake gebracht; en de „ervaring“ zal met deze lacune wel verband houden.

b. als ik — ds Buskes daarin na-volgende — Karl Barth volg, dan kan ik den term der vroegere ethischen (Gods Woord IN den bijbel) wel vervangen door den gereformeerde-klinkenden, (de Bijbel IS Gods Woord) en toch veel verder van de geref. belijdenis verwijderd zijn dan oude of nieuwe ethischen.

(K. S.)

BOEKBESPREKING.

Kuyper-bibliografie, door J. C. Rullmann. Deel II. (1879—1890.)

N.V. Uitg. Mij. J. H. Kok te Kampen. 1929.

Onze hartelijke gelukwensch aan Ds Rullmann, dat hij dit tweede deel mede door de zorgen van het Bestuur der Kuyper-stichting het licht kon doen zien.

Maar vooral onze hartelijke dank.

Dit deel bespreekt de geschriften, welke Dr Kuyper deed verschijnen in de hoog-spanningsperiode van zijn leven.

De speurgaven van Ds R. komen hier rijk uit. Hij excerpert weinig, geeft een schat van citaten, maar vermeldt daarbij het oordeel van mede- en tegenstanders en deelt uit den overvloed van zijn kaart-systeem mild mee.

In één woord: voortreffelijk werk!

Wij zien met verlangen naar de voltooiing uit.

John Bunyan. De Christen- en Christinna-reis. Opnieuw vertaald en ingeleid door A. G. Wolf. V.D.M.

W. D. Meinema, Delft. 1929.

Gaarne sluit ik mij aan bij de waardeerende recensie, door onzen medewerker Dr C. Tazelaar in den vorigen jaargang van de luxe-editie van dit boek gegeven.

Want dit is een volksuitgave en valt derhalve door zijn lagere prijs in het bereik van een veel breeder kring.

Dat zij ervan profiteeren!

Misschien wil Ds Wolf, wiens naam sindsdien verlening onderging, bij een volgende uitgave nog eenige taalzuivering overwegen?

Schrift en Historie. Gedenkboek der Anti-rev. partij. 1878—1928. Tweede druk. Goedkoop uitgegave.

N.V. Uitg. Mij. J. H. Kok te Kampen. 1929.

Ook dit boek werd in ons blad uitvoerig besproken. De eerste uitgave was royaal en in verhouding tot de uitvoering zeer matig geprijsd.

Maar er werd geklaagd, dat het voor de breede massa van het A.R. volk toch nog te duur was.

Daaraan is tegemoet gekomen door dezen 2en druk. De illustraties zijn weggelaten, het lettertype is kleiner, maar de inhoud is dezelfde gebleven.

Kome het thans in ieder A.R. gezin.

Waar zijn wij in de Gereformeerde Kerken aan toe? Korte overdenkingen door G. G. Gijben.

N.V. Uitg. Mij. J. H. Kok te Kampen. 1929.

In deze brochure klinkt de stem van een meeleven-den broeder, die over de kerkelijke dingen van den dag vlot en veelszins verdienstelijk schrijft. Men vindt hier in zekeren zin een nabetrachting. Maar het nabetrachten heeft in tegenstelling met na-pleiten onmiskenbaar zijn nut.

Karl Barth, door Dr J. Hoek. Geref. predikant te 's Gravenhage.

N.V. Uitg. Mij. J. H. Kok te Kampen. 1929.

Deze brochure dankt haar ontstaan aan een referaat voor reunisten.

Dr Hoek heeft echter „het gesprokene hier en daar vereenvoudigd of elders breeder toegelicht“.

Hij bedoelt hiermee eenige orienteering te geven aangaande de theologische denkbeelden van dezen vader der Zwitsersche school.

En hij is daarin, voorzover het bestek het toeliet, uitnemend geslaagd.

Natuurlijk „kent“ men Barth na lezing van dit boekje nog niet.

In het voorbijaan zij den lezer deze troost in vragenden vorm geboden: wie „kent“ Barth wel?

Maar men weet althans iets van hem.

En men zal het met Dr Hoek eens zijn: „onze leidman kan hij niet zijn“.

Protestantsch Jaarboekje voor Rotterdam, enz. 1929.

N.V. Korteweg en Stemerding, Rotterdam.

Voorzover ik weet, iets eenigs in ons land.

Het geeft informatie in den breedsten zin over de verschillende kerkengroepen in Rotterdam en Omstreken. Ook over onderwijs-inrichtingen en vereenigings-leven.

Voor het onderling contact zeer nuttig.

Tal van predikanten stelden zich beschikbaar „ter verlichting“.

Reisprogrammaboek voor 1929. Uitgegeven door de Nederl. Christel. Reisvereeniging.

Bevat een keur van reisprogramma's, van fietstochten naar Nunspeet of Laag-Soeren, tot bootreizen naar Amerika en Spitsbergen toe.

Lage prijzen, mooie foto's, lange lijsten van beloften, aan welker vervulling men niet behoeft te twijfelen, oefenen verlokken invloed uit.

HEPP.